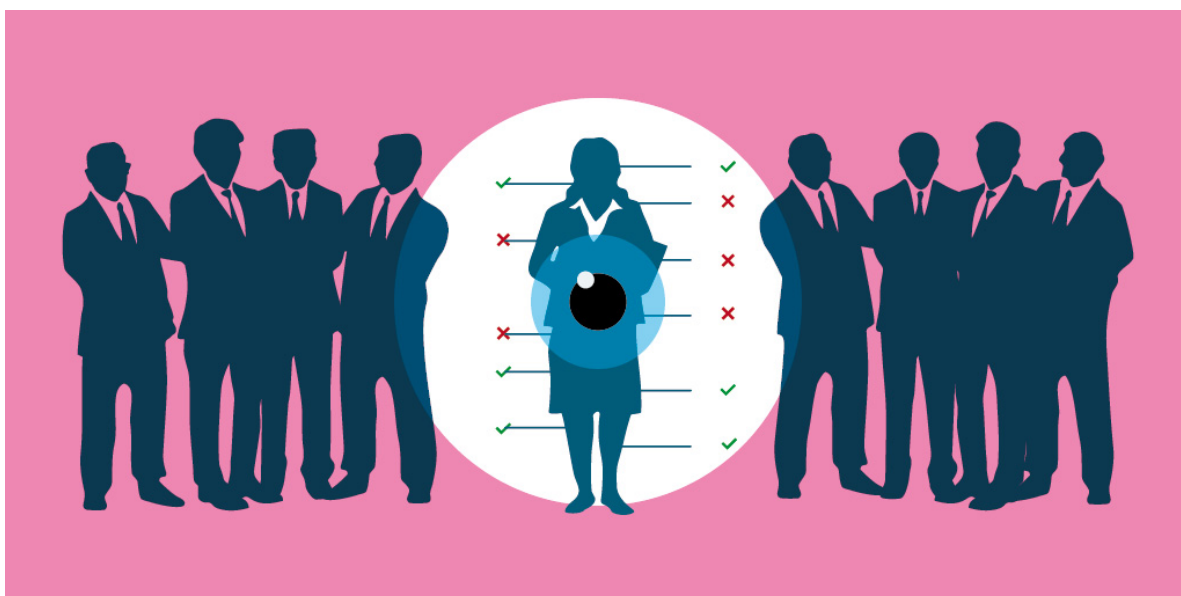

NOUS ÀMBITS DE VIOLÈNCIES MASCLISTES RECONEGUTS

La violència masclista en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones

Tània Verge Mestre

Il·lustració: [Eduardo Luzzatti](#)

Les Nacions Unides defineixen la violència contra les dones en la vida política com «qualsevol acte de violència de gènere, o amenaça d'aquests actes, que pugui provocar danys o sofriments físics, sexuals o psicològics i es dirigeixi contra una dona en la vida política pel sol fet de ser dona, o que afecti les dones de manera desproporcionada» [1] [2]. S'ha d'entendre com un contínuum que inclou comentaris i comportaments sexistes realitzats amb la voluntat o que tenen l'efecte d'humiliar o degradar, assetjament i agressions sexuals, violència psicològica, violència física i violència simbòlica (per exemple, la cosificació de les dones) [3].

Hi ha dos aspectes clau que distingeixen aquesta violència política exercida contra les dones de la violència que també poden patir els homes [4]: d'una banda, els atacs són motivats pel gènere; és a dir, les dones són atacades en tant que dones, amb l'objectiu de preservar la dominació masculina. D'altra banda, adopten formes específiques basades en patrons sobre la masculinitat i la feminitat, com ara insults masclistes, cosificació o amenaces de violació [5]. La violència contra les dones en la política és, per tant, un mecanisme de control sobre l'accés i la permanència als espais de participació i de representació i, en últim terme, al poder. Quan ocorre en els parlaments o en altres

institucions polítiques, aquesta forma de violència masclista socava la legitimitat de la institució i atempta contra els fonaments de la democràcia.

Magnitud i impacte de la violència masclista en l'àmbit de la política

La Unió Interparlamentària ha analitzat recentment la magnitud de les violències masclistes que es produeixen als parlaments [6]. El 85,2% de les diputades han patit violència psicològica, el 24,7% han estat assetjades, el 6,2% han sofert agressions sexuals en el transcurs del seu mandat, i el 14,5% han patit violència física. En el cas de les treballadores, la violència sexual perpetrada tant per diputats com per companys del personal parlamentari té una prevalença del 40,5%. Si hi afegim els comentaris amb connotació sexual, trobem que una de cada dues treballadores ha patit conductes d'assetjament sexual a la feina. Més de la meitat també han rebut comentaris sexistes, majoritàriament per part de diputats. Quant a la violència física, el 7,1% de les treballadores entrevistades n'han patit mentre desenvolupaven la seva feina. Quan el gènere intersecciona amb la condició de racialització, l'edat o una orientació sexual o identitat de gènere no normatives, la violència contra les dones en la vida política es veu intensificada.

Pel que fa a les xarxes socials, un estudi recent del Regne Unit indica que el 86% de les piulades que contenen discurs d'odi estan dirigides a les diputades [7]. Quan el gènere intersecciona amb altres marques d'identitat, com pot ser l'encreuament del fet de ser dona amb l'origen o l'orientació sexual, els insults i assetjament a les xarxes socials es multipliquen. Aquest abús incrementa la vulnerabilització de les comunitats afectades i repercuteixen negativament en la seva voluntat de participar de la política formal.

A conseqüència d'aquesta violència es generen sentiments individuals d'humiliació, d'imptència, de tristesa, d'inseguretat i de desorientació, amb les conseqüències corresponents sobre la salut i el benestar personals (ansietat, dificultats de concentració o insomni). La violència política contra les dones afecta la seva capacitat de treballar per la feina que els ha estat encomanada a les urnes, en l'Administració pública o en les seves organitzacions. D'aquesta manera, la violència contra les dones en la política impacta en el col·lectiu, perquè suposa una limitació dels drets de participació política, impedit que les dones contribueixin, en igualtat de condicions, als debats i a les decisions. Tot això pot acabar provocant que abandonin l'activitat política institucional o de partit [8].

La violència contra les dones en la política impacta en el col·lectiu, perquè suposa una limitació dels drets de participació política

Totes les administracions i poders públics tenen l'obligació d'entendre la transformació feminista com un mandat democràtic, ja que les desigualtats de gènere i les violències que

les sostenen són una fallida sistèmica de la democràcia. Sense una determinació conjunta per combatre aquest sistema d'opressió —el patriarcat— no es pot garantir ni una lliure participació política ni una representació política que sigui un mirall de la societat a la qual vol representar.

Lideratge de la Llei 17/2020 a Europa

Catalunya disposa d'una legislació pionera en l'àmbit europeu pel que fa al combat d'aquest tipus de violència. El 18 de desembre de 2020, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 17/2020 que modifica la Llei 5/2008 del dret de les dones a una vida lliure de violència masclista per incorporar-hi, entre altres revisions, la violència contra les dones a la política. Aquesta reforma legislativa implementa les recomanacions emeses en l'última dècada per les Nacions Unides, l'Organització dels Estats Americans, el Consell d'Europa, el Parlament Europeu i la Unió Interparlamentària en diverses resolucions, declaracions i informes [9].

La Llei 17/2020 estableix mandats específics per a les institucions i administracions públiques. Un d'aquests mandats és la incorporació als codis de conducta de la prohibició de qualsevol tipus de violència masclista, inclosos els discursos masclistes o misògins, el llenguatge ofensiu cap a les dones, l'assetjament sexual i l'assetjament psicològic basat en el sexe, l'orientació sexual o la identitat de gènere. La llei també determina que s'han d'establir les sancions corresponents i que aquestes han de ser més severes quan es produeixi una discriminació múltiple. Totes les administracions i institucions públiques també han de disposar d'un protocol de prevenció i investigació de violències masclistes, que inclogui sancions als autors i reparacions per les víctimes. S'ha de garantir la independència i l'expertesa de les persones que duen a terme la investigació, i s'han de prestar serveis d'assessorament i suport a les víctimes [10].

Així mateix, el personal de les administracions i les institucions públiques, juntament amb els càrrecs electes i de designació, han de rebre una formació obligatòria en matèria d'igualtat de gènere i violència masclista. Per augmentar la consciència social i abordar la bretxa de gènere en les dades, la llei també imposa la promoció de la investigació i el debat públic sobre la violència contra les dones a la política, que inclou: la seva prevalença, les motivacions de gènere i l'impacte tant en les dones a la política com en les dones com a ciutadanes; la resposta de les institucions públiques, els partits polítics, la policia i el poder judicial; i les causes de la baixa taxa d'incidents denunciats. Aquesta investigació s'ha de dur a terme aplicant una perspectiva interseccional, que presti atenció a la diversitat de les dones, inclosa l'ètnia, l'edat, l'orientació sexual, la identitat de gènere i la capacitat [11].

En el marc dels partits polítics, la Llei 17/2020 també estableix certes obligacions. Han de tenir un pla d'igualtat intern i un protocol per detectar casos de violència masclista que tinguin lloc dins o fora de l'organització i actuar davant d'aquests casos. Aquest protocol s'ha d'aplicar als membres del partit i a qualsevol persona electa o designada per aquest. En aquest cas, també es requereix la independència i l'expertesa de les persones que duen a terme la investigació, garantir la diligència deguda, adoptar les mesures cautelars necessàries, prestar serveis d'assessorament i suport a les víctimes, i implementar les

mesures de reparació adequades. Els estatuts del partit han de prohibir els actes de violència masclista i, quan aquests es produeixin, determinar la suspensió de la afiliació o l'expulsió dels autors.

També en referència als partits polítics, la Llei 17/2020 recull el mandat de dur a terme accions de conscienciació sobre aquest tema dirigides a tots els i les militants del partit [12]. L'exigència de diligència deguda en les administracions públiques i els partits és clau perquè esdevinguin exemplars en les seves actuacions i referents per al conjunt de la societat. Es tracta de garantir el dret a la participació social i política de les dones.

La violència masclista en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones socava la legitimitat de les institucions i atempta contra els fonaments de la democràcia

La inclusió de la violència masclista en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones en la legislació catalana és, doncs, un avenç que situa Catalunya com a referent europeu en el reconeixement de la violència envers les dones en l'àmbit de la política. Aquest reconeixement i les mesures establertes per llei avancen no només en aspectes formals de representació i participació política de les dones en els espais polític i públic, sinó que redueixen l'impacte de les violències masclistes que pateixen les dones i en milloren la salut física i mental, i són clau per avançar cap a societats més democràtiques en què les dones no vegin condicionada la seva participació pel seu gènere.

REFERÈNCIES I NOTES

- 1 — “Dones en la política” inclou totes les dones que participen en activitats polítiques (representants electes o designades, candidates, funcionàries, assessores, etc).
- 2 — Nacions Unides (2018). «Report of the Special Rapporteur (Dubravka Šimonović) on violence against women, its causes and consequences on violence against women in politics». *Assamblea General de les Nacions Unides*, núm. LXXIII, sessió de 6 d'agost de 2018 [[disponible en línia](#)]. Consulta: 8 novembre de 2022.
- 3 — Veure:
 - Krook, Mona L. (2017) «Violence against women in politics». *Journal of Democracy*, núm. 28, p. 74-88.
 - ONU Dones, Oficina de Nacions Unides de l'Alt Comissionat de Dret Humans OHCHR (2018). “Violence against Women in Politics. Expert Group Meeting Report and Recommendations”, Nova York.
- 4 — Bardall, Gabrielle (2011). «Breaking the Mold: Understanding Gender and Electoral Violence». *IFES White Paper. Washington: International Foundation for Electoral Systems*, p. 23.

- 5 — Krook, Mona L.; Restrepo Sanín, Juliana (2016). «Violence Against Women in Politics: A Defense of the Concept». *Politica y Gobierno*, núm. 23, p. 459–490.
- 6 — Unió Interparlamentària (2016). *Sexism, Harassment and Violence against Women Parliamentarians*. Ginebra: Unió Interparlamentària; Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa [[disponible en línia](#)]. Consulta: 8 de novembre de 2022.
- 7 — Ward, Stephen J.; McLoughlin, Liam (2020). «Turds, Traitors and Tossers: The Abuse of UK MPs via Twitter». *The Journal of Legislative Studies*, núm. 26, p. 47–73.
- 8 — Krook, Mona L (2017). «Violence against women in politics». *Journal of Democracy*, núm. 28, p. 74–88.
- 9 — Verge, Tània (2021). “Legislative reform in Europe to fight violence against women in politics”. *European Journal of Politics and Gender*, vol. 4, núm. 3, p. 459–461.
- 10 — Verge, Tània (2021). “Legislative reform in Europe to fight violence against women in politics”. *European Journal of Politics and Gender*, vol. 4, núm. 3, p. 459–461.
- 11 — Verge, Tània (2021). “Legislative reform in Europe to fight violence against women in politics”. *European Journal of Politics and Gender*, vol. 4, núm. 3, p. 459–461.
- 12 — Verge, Tània (2021). “Legislative reform in Europe to fight violence against women in politics”. *European Journal of Politics and Gender*, vol. 4, núm. 3, p. 459–461.

Tània Verge Mestre

Tània Verge Mestre és la consellera d'Igualtat i Feminismes del Govern de Catalunya. És llicenciada en Ciència Política i de l'Administració per la Universitat Pompeu Fabra, té un màster en Cooperació Internacional per la Universitat Carlos III de Madrid i és doctora en Ciència Política per la Universitat Complutense de Madrid. Va treballar al Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya del 2007 al 2010, i ha estat membre del seu Consell Rector del 2018 al 2021. És catedràtica de Ciència Política a la Universitat Pompeu Fabra, on ha estat la responsable de les polítiques d'igualtat en el període 2014-2021. La seva recerca s'ha centrat en com el gènere travessa els partits polítics i els parlaments, i en l'adopció i la implementació de les polítiques d'igualtat. Ha assessorat diverses institucions i organitzacions nacionals i internacionals en matèria de polítiques d'igualtat, incloent-hi el Parlament de Catalunya, el Síndic de Greuges de Catalunya, l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU), l'Institut Europeu per a la Igualtat de Gènere i el Consell d'Europa. Va ser membre de la Sindicatura Electoral del referèndum de l'1 d'octubre. És activista de diferents entitats i col·lectius del moviment feminista de Catalunya, entre les quals destaquen Ca la Dona i #OnSónLesDones. És autora de [nombrosos articles](#), entre els quals “Political party gender action plans: Pushing gender change forward beyond quotas” (2020) o “Gender, power and privilege in the parliamentary workplace” (2020).